

Izabela Kapera

Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

ZWIĄZKI MIĘDZYGMINNE A ROZWÓJ TURYSTYKI W KONTEKŚCIE DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU GMIN DORZECZA GÓRNEJ RABY I KRAKOWA

Streszczenie: Celem opracowania jest analiza działalności oraz znaczenia związków międzygminnych w rozwoju turystyki na przykładzie Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Ogółem w Polsce od 1990 r. zarejestrowano 298 związków międzygminnych. Niemal 24% z nich uległo likwidacji. Spośród tych, które nadal znajdują się w rejestrze, 22% ma w zadaniach ujęte kwestie związane z turystyką. Związki międzygminne w latach 2001-2007 przeznaczyły na cele związane z turystyką 9096 tys. zł. Wiodące w tym względzie były związki międzygminne położone m.in. w województwie małopolskim. Należy do nich Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa, którego głównym celem działania jest powstrzymanie degradacji i poprawa jakości wód zlewni Raby. W konsekwencji wywarło to wpływ bezpośredni na turystykę poprzez rozbudowę bazy paraturystycznej i spowodowało szereg implikacji pośrednich.

Słowa kluczowe: region turystyczny, związki międzygminne, rozwój turystyki.

1. Wstęp

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym umożliwiła zrzeszanie się jednostek samorządu terytorialnego w związki międzygminne. Taką szansę wykorzystało wiele gmin, czego efektem było zarejestrowanie w Polsce od 1990 r. 298 związków międzygminnych. Jednym z nich jest utworzony w 1994 r. Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Mimo że związek powstał głównie w celu powstrzymania degradacji oraz poprawy jakości wód zlewni Raby, skutki jego działań widoczne są także w turystyce.

Celem opracowania jest analiza działalności oraz znaczenia związków międzygminnych w rozwoju turystyki na przykładzie Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Artykuł podzielono na trzy zasadnicze części. W pierwszej wyjaśniono pojęcie i zakres działalności związków międzygminnych. Druga związana jest z charakterystyką Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Ostatnia część dotyczy efektów badanej współpracy jednostek samorządu terytorialnego, w tym w dziedzinie turystyki.

2. Pojęcie i zakres działalności związków międzygminnych

Współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego polega na wspólnym inicjowaniu, planowaniu i realizacji przedsięwzięć. Koncentruje się ona głównie na: poprawie efektywności i skuteczności świadczenia usług publicznych, zwiększaniu absorpcji zewnętrznych środków finansowych, poprawie konkurencyjności zarówno stanu lokalnych gospodarek, jak i rynków pracy [Zawicki, Mazur, Bober 2004, s. 22]. Formy współpracy mogą przybierać różny kształt. W artykule skupiono się na działalności związków międzygminnych. W Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przewidziana jest możliwość zrzeszania się jednostek samorządu terytorialnego w związki gmin dla wspólnego wykonywania zadań publicznych. Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego następuje najczęściej w sytuacji, gdy wykonywanie tych zadań przekracza możliwości finansowe lub organizacyjne jednej gminy. Utworzenie związku wymaga podjęcia przez rady zainteresowanych gmin stosownej uchwały w tej sprawie i przyjęcia statutu związku, który powinien zawierać informacje o nazwie, siedzibie, uczestnikach i czasie, na jaki został powołany. Poza tym w statucie określa się zadania i organy (strukturę, zakres, tryb działania). Ważne są także ustalenia co do zasad korzystania z obiektów oraz urządzeń związku, udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywaniu strat, przystępowania oraz występowania członków, rozliczeń majątkowych czy wreszcie kwestii likwidacji [Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. ...].

Organem stanowiącym i kontrolnym związku jest jego zgromadzenie, a wykonawczym zarząd, który jest powoływany oraz odwoływany przez to zgromadzenie. Rejestr związków prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej. Powyższe zagadnienia określono w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2001 r. w sprawie prowadzenia rejestru związków międzygminnych oraz ogłaszania statutu związków. Informacje o utworzeniu związku są zgłaszane do organu prowadzącego rejestr za pośrednictwem wojewody właściwego ze względu na siedzibę związku. Następnie organ prowadzący rejestr powiadamia pisemnie zainteresowane rady gmin, wojewodę oraz właściwą regionalną izbę obrachunkową. Wojewoda sprawuje ogólny nadzór prawny nad związkami, a regionalne izby obrachunkowe nadzorują i kontrolują je w kwestiach finansowych. Wojewoda także, po otrzymaniu zawiadomienia, w terminie do 14 dni zarządza ogłoszenie statutu w wojewódzkim dzienniku urzędowym [Rozporządzenie Ministra... 2001].

Ogółem w Polsce od 1990 r. zarejestrowano 298 związków międzygminnych¹. Niemal 24% z nich uległo w późniejszych latach likwidacji. Najwięcej związków (47) powstało w 1991 r. Kolejne trzy lata również charakteryzują się dużą intensywnością ich powstawania. Natomiast okres od 2005 do 2010 roku to czas, kiedy rejestrowanych jest 3-6 związków rocznie (tab. 1).

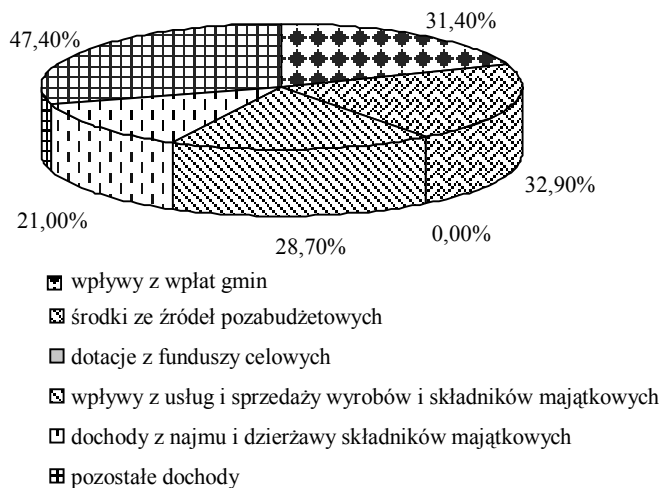
¹ Według Wykazu związków międzygminnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji stan na dzień 30.09.2010.

Tabela 1. Związki międzygminne w Polsce w latach 1990-2010 (stan na 30.09.2010 r.)

Rok	Liczba związków		Rok	Liczba związków	
	według daty rejestracji w danym roku	zlikwidowanych w późniejszych latach z ogólnej liczby zarejestrowanych w danym roku		według daty rejestracji w danym roku	zlikwidowanych w późniejszych latach z ogólnej liczby zarejestrowanych w danym roku
1990	1	1	2001	23	6
1991	47	14	2002	17	4
1992	31	10	2003	9	2
1993	25	7	2004	14	3
1994	23	9	2005	5	1
1995	16	5	2006	3	1
1996	13	2	2007	4	-
1997	15	4	2008	4	-
1998	15	1	2009	6	-
1999	5	-	2010	4	-
2000	18	1	Razem	298	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Wykaz związków międzygminnych...*

Wyróżnia się związki małe, obejmujące od 2 do 5 gmin (stanowią 33% wszystkich związków), średnie – od 6-10 gmin (42%) i duże, powyżej 10 gmin (25%) [Kołsut 2010]. Najważniejszym źródłem dochodów związków międzygminnych w Polsce w 2009 r. były środki pozyskane ze źródeł pozabudżetowych, w tym z budżetu Unii Europejskiej (rys. 1).

Rys. 1. Struktura dochodów związków międzygminnych

Źródło: [Sprawozdanie z działalności... 2010, s. 284].

W 2009 r. najwięcej związków było zarejestrowanych na terenie województw: małopolskiego i wielkopolskiego, a dalej mazowieckiego. Najmniej prowadziło działalność w województwach: podlaskim, lubuskim i łódzkim (rys. 2). Należy nadmienić, że nie wszystkie związki radzą sobie jednakowo dobrze. Wyniki kontroli przeprowadzonej w połowie 2006 r. wskazują m.in. na to, że niektóre z nich są tworzone bez dogłębnej analizy potrzeby ich istnienia czy też mają wysoki poziom zadłużenia [Informacja o wynikach kontroli... 2007, s. 4-6].

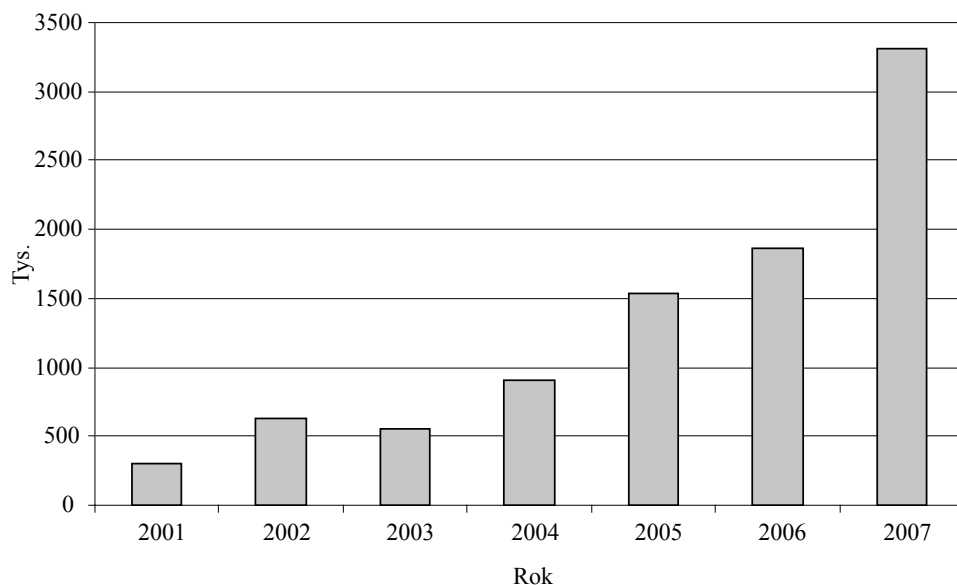

Rys. 2. Rozmieszczenie związków międzygminnych w Polsce w 2009 r. według województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w [Sprawozdanie z działalności... 2010, s. 283].

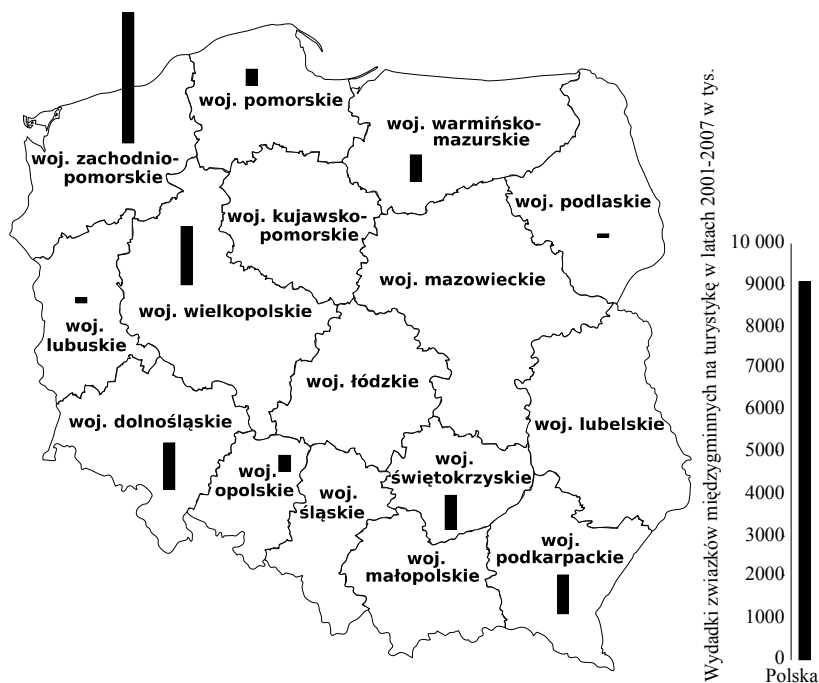
Zakres działania związków określono w sposób dość szeroki: od ochrony środowiska przez rozwój infrastruktury technicznej, działania w zakresie transportu,

rozwój turystyki po promocję regionu. Występują również takie zamierzenia, jak propagowanie kultury fizycznej czy inne dotyczące oświaty. Spośród związków, które znajdują się w rejestrze związków i nie uległy do końca września 2010 r. wyrejestrowaniu, ponad 22% miało w zadaniach wpisane kwestie związane z turystyką. Były one różnorodnie sformułowane i obejmowały np.: rozwój oraz promocję turystyki, rozwój gospodarki turystycznej, rozwijanie bazy dla turystyki, inicjatywy na rzecz rozwoju turystyki, wdrażanie strategii turystyki, politykę turystyczną, wdrażanie produktów turystycznych i inne. Najwięcej związków, których zadania łączą się z turystyką, występuje w województwie warmińsko-mazurskim, następnie w podkarpackim, małopolskim, wielkopolskim, kujawsko-pomorskim, a dalej w województwach: dolnośląskim, lubuskim, pomorskim, świętokrzyskim, zachodniopomorskim, Na następnych miejscach są: mazowieckie, opolskie, podlaskie, lubelskie, łódzkie. Żaden ze związków w województwie śląskim nie wskazywał w zadaniach na turystykę. W skali kraju wydatki związków międzygminnych na turystykę wyraźnie rosną (rys. 3). Najwięcej wydano w województwach: zachodniopomorskim, wielkopolskim i dolnośląskim (rys. 4). Wydatki te dotyczyły m.in. udziału w targach, organizacji imprez i konkursów związanych z turystyką czy też szerzej pojętej działalności promocyjnej.

Rys. 3. Wydatki związków międzygminnych na turystykę w latach 2001-2007, w skali kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego z lat 2001-2007.

Rys. 4. Wydatki związków międzygminnych na turystykę w latach 2001-2007, według województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego z lat 2001-2007.

3. Charakterystyka Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa

3.1. Położenie i charakterystyka gmin wchodzących w skład związku

Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa działa na terenach administracyjnie należących do czterech powiatów małopolskich: myślenickiego (5 gmin), limanowskiego (3 gminy), nowotarskiego (2 gminy) i wielickiego (1 gmina). Obecnie w jego skład wchodzi 11 gmin. Są to: gmina Lubień, miasto Mszana Dolna, gmina Mszana Dolna, gmina Niedźwiedź, gmina Pcim, gmina Raba Wyżna, miasto i gmina Rabka-Zdrój, gmina Siepraw, gmina Tokarnia, miasto i gmina Wieliczka, gmina Wiśniowa. Łączna powierzchnia gmin wchodzących w skład związku to 861 km², a liczba ludności wynosi 155 369. Informacje na temat sytuacji społeczno-ekonomicznej tych gmin zestawiono w tab. 2.

Tabela 2. Wybrane dane dotyczące sytuacji społeczno-ekonomicznej gmin wchodzących w skład Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa (stan w dniu 31.12.2008 r.)

Gmina	Powiat	Powierzchnia km ²	Liczba ludności	Liczba osób na km ²	Przyrost naturalny	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Lubień (gmina wiejska)	myślenicki	75	9515	127	6,2	507
Mszana Dolna (gmina miejska)	limanowski	27	7500	278	2,8	672
Mszana Dolna (gmina wiejska)	limanowski	170	16 685	98	6,5	930
Niedźwiedź (gmina wiejska)	limanowski	74	6927	94	6,0	367
Pcim (gmina wiejska)	myślenicki	89	10 469	127	3,8	610
Raba Wyżna (gmina wiejska)	nowotarski	89	13 844	156	6,2	664
Rabka Zdrój (gmina miejsko-wiejska)	nowotarski	69	17 209	249	1,3	765
Siepraw (gmina wiejska)	myślenicki	32	7928	248	6,2	814
Tokarnia (gmina wiejska)	myślenicki	69	8246	120	6,4	483
Wieliczka (gmina miejsko-wiejska)	wielicki	100	50 132	501	2,8	5208
Wiśniowa (gmina wiejska)	myślenicki	67	6941	104	7,6	599

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Opisywany teren cechuje się dużą atrakcyjnością turystyczną, co ma związek z wysokiej rangi walorami turystycznymi (przyrodniczymi i antropogenicznymi) oraz z częściowo dobrym zagospodarowaniem turystycznym. Gminy wchodzące w skład związku dysponują łącznie 63 obiektami noclegowymi, co daje 4062 miejsca noclegowe. Najwięcej z nich znajduje się w Rabce-Zdroju i w Wieliczce. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2009 r. w tych gminach udzielono 304 956 noclegów, a z noclegów skorzystało ponad 71 tys. osób.

3.2. Powstanie i działalność związku

Związek gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa powstał w 1994 r. dzięki porozumieniu gmin leżących w województwie małopolskim. Głównym celem była chęć rozwiązania problemów ekologicznych, a ściślej powstrzymania degradacji i poprawy jakości wód zlewni Raby, która dostarcza 88,63% całej wody docierającej do Zbiornika Dobczyckiego [Bokwa, Maciejowski, za: Starmach 2006, s. 57]. Zbiornik i zapórę przekazano do eksploatacji w 1987 r. Inwestycja wymagała uprzedniego stworzenia odpowiedniej infrastruktury, w tym systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków na terenach przyległych. Tymczasem poza uruchomieniem w 1976 r. oczyszczalni ścieków dla Myślenic podobne działania na ogół nie miały miejsca. Efektem było wzrastające zanieczyszczenie wód w zlewni. By temu zapobiec, powołano Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Obecnie siedziba związku mieści się w Mszanie Dolnej. Poniżej zaprezentowano w sposób tabelaryczny etapy po-

wstania (tab. 3) i informacje na temat organizacji, jakie widnieją w wykazie związków międzygminnych (tab. 4).

Tabela 3. Etapy powstawania Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa

Rok	Etapy tworzenia związku
1994	Nieformalne spotkania przedstawicieli gmin powiatu myślenickiego doprowadziły do wyklarowania się idei o konieczności wspólnych działań w zakresie gospodarki ściekowej na tym terenie
	Spotkanie przedstawicieli gmin: Kraków, Dobczyce, Myślenice, Lubień, Rabka i wybór burmistrza Myślenic na koordynatora przedsięwzięcia
	Wpisanie związku do rejestru (na wniosek ośmiu gmin). Następnie władze miasta Krakowa przeprowadziły przetarg na opracowanie koncepcji ochrony wód zlewni Raby
1995	Pierwsze zgromadzenie związku, na którym wybrany został zarząd oraz komisja rewizyjna. Później miał miejsce wybór zarządu oraz przewodniczącego, dalej dyrektora oraz powołanie sekretariatu związku. W 1995 r. ukazał się także w Dzienniku Urzędowym Województwa Krakowskiego nr 1, poz. 4 statut związku, który zaakceptowały następujące gminy: Myślenice, Dobczyce, Siepraw, Pcim, Tokarnia, Kraków, Rabka, Lubień. Kolejne gminy: Raba Wyżna, Mszana Dolna (gmina miejska i wiejska), Niedźwiedz dołączyły do związku w sierpniu 1995 r.
1997	Do związku dołączyły gminy: Wieliczka, Wiśniowa i Jordanów

Źródło: opracowanie na podstawie [Zawicki, Mazur, Bober 2004, s. 242].

Tabela 4. Podstawowe dane dotyczące Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa

Nazwa związku i jego siedziba	Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa z siedzibą w Mszanie Dolnej
Gminy uczestniczące w związku	15 gmin: gmina i miasto Dobczyce, gmina Jordanów, miasto Kraków, gmina Lubień, miasto Mszana Dolna, gmina Mszana Dolna, miasto i gmina Myślenice, gmina Niedźwiedz, gmina Pcim, gmina Raba Wyżna, miasto i gmina Rabka Zdrój, gmina Siepraw, gmina Tokarnia, miasto i gmina Wieliczka, gmina Wiśniowa
Zadania	utrzymanie w czystości wód zlewni Raby, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami komunalnymi i ochrony powietrza, rozwój infrastruktury turystycznej, ochrona środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna
Czas trwania	nieoznaczony
Data rejestracji	28.12.1994 r.
Data ogłoszenia statutu i jego zmian	Dz. Urz. Woj. Krakowskiego Nr 1 z 16.01.1995 r., poz. 4, zm.: Nr 7 z 1998 r., poz. 47, Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 50 z 14.03.2003 r., poz. 699, nr 547 z 6.09.2006 r., poz. 3463

Źródło: opracowanie na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej: <http://bip.mswia.gov.pl/download.php?s=4&id=5> (30.10.2010).

Kolejnym ważnym wydarzeniem było powstanie w niespełna rok od powołania związku programu utrzymania czystości wód zlewni Raby. W dokumencie znalazły się diagnoza stanu istniejącego w kontekście istniejących na badanym obszarze zagrożeń dla czystości wód oraz propozycje kierunków działań w celu ich ograniczenia

lub wyeliminowania. Założono między innymi: budowę systemu kanalizacji sanitarnej dla miejscowości leżących na terenie zlewni, inwestycje związane z kanalizacją deszczową, ograniczenie zanieczyszczeń związanych z działalnością rolniczą i erozją gleb. Za „Kompleksowy program utrzymania czystości wód zlewni rzeki Raby, od źródeł do zapory w Dobczycach, na lata 1995-2001” związek otrzymał wyróżnienie w piątej edycji Konkursu Ministra Środowiska „Lider Polskiej Ekologii”². Mimo tych osiągnięć związku nie ominęły problemy finansowe. Najpierw ze współpracy zrezygnowała gmina Myślenice, dalej Jordanów, Kraków i Dobczyce. Gmina miejska Kraków wystąpiła z szeregow we wrześniu ubiegłego roku na mocy uchwały nr LXXX/1050/09 jako powód podając, że „aktualna forma działania związku została wyczerpana”³.

Tabela 5. Zestawienie punktów obsługiwanych przez „Górna Raba” Sp. z o.o. (stan na dzień 31.12.2009 r.)

Miejscowość	Liczba punktów kanalizacji	Gospodarstwa domowe	Podmioty gospodarcze	Przemysł
Mszana Dolna	975	850	123	2
Kasinka Mała	532	521	10	1
Łostówka	69	66	3	0
Mszana Górna	349	339	7	3
Pcim	269	263	6	0
Poręba Wielka	156	150	5	1
Podobin	227	221	3	3
Niedźwiedz	134	121	10	3
Rokiciny Podhalańskie	22	22	0	0
Raba Wyzna	516	511	15	0
Skomialna Biała	604	589	15	0
Skomialna Czarna	24	24	0	0
Tokarnia	30	28	2	0
Węglówka	3	3	0	0
Suma	3910	3708	199	13

Źródło: opracowanie na podstawie [Sprawozdanie Zarządu... 2009].

Jednostką organizacyjną związku jest „Górna Raba” Sp. z o.o., której działalność podstawowa polega głównie na „zbiorowym odprowadzaniu ścieków siecią

²Na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej: http://www.liderpolskiejekologii.pl/?lang=1&menu=1&menu_select=33&podmenu_select=204 (30.10.2010).

³Na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej: www.krakow.pl/wspolpraca_krajowa/?LANG+PL&MENU+1&TYPE+ORG&ID=3 (30.10.2010).

kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Mszana Dolna oraz gmin Pcim, Mszana Dolna, Niedźwiedź, Raba Wyżna, Tokarnia, Lubień, Siepraw i Wiśniowa, a także świadczeniu usług dowozu nieczystości płynnych z budynków zaopatrzonych w zbiorniki bezodpływowe na terenie działalności Związku” [*Sprawozdanie Zarządu...* 2009]. W działalności spółki wyróżnia się obszary skupione wokół gospodarki ściekowej, gospodarki odpadowej i działalności eksploatacyjnej. W tym zakresie spółka obsługuje łącznie ok. 3800 aktywnych klientów i zarządza 252,8 km sieci kanalizacyjnej [*Sprawozdanie Zarządu...* 2009]. W 2009 r. w spółce były zatrudnione 24 osoby, z czego większość to operatorzy oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej.

Związek może się poszczycić osiągnięciami inwestycyjnymi w zakresie budowy systemu oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej oraz likwidacji wysypisk. Poza tym odgrywa rolę w rozwoju regionu poprzez tworzenie obszarów nowej aktywności gospodarczej. Sprzyja także wzrostowi świadomości ekologicznej oraz wymianie doświadczeń. Współpracuje z organizacjami i instytucjami w kraju oraz prowadzi szereg projektów z partnerami zagranicznymi. Działalność związku świadczy o tym, że można przezwyciężyć podziały administracyjne i razem pracować w celu realizacji wspólnych interesów. Wśród jego zadań wskazano także na „rozwój infrastruktury turystycznej”. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że zamierzenie to jest osiągnięte głównie poprzez rozbudowę bazy towarzyszącej dla turystyki (paraturystycznej). Pozostałe efekty prac mają pośredni wpływ na turystykę. „Proekologiczny charakter związku wpływa pośrednio na: intensyfikację zabudowy, tworzenie obszarów nowej aktywności gospodarczej, rozwój agroturystyki i usług z nią związanych” [Zawicki, Mazur, Bober 2004]. Nadmienić należy, że mieszkańcy gmin położonych wokół Zbiornika Dobczyckiego zgłaszają zapotrzebowanie na rozszerzenie jego funkcji o rekreacyjne wykorzystanie wód. Obecnie służy on przede wszystkim dostarczeniu wody do wodociągu krakowskiego oraz spełnia funkcję przeciwpowodziową i umożliwia produkcję energii elektrycznej. Tymczasem okolice zbiornika to teren wypoczynku świątecznego mieszkańców Krakowa. W związku z charakterem użytkowania terenu wskazuje się na ekoturystykę jako szansę rozwoju gmin położonych wokół Zbiornika Dobczyckiego.

4. Podsumowanie

W Polsce od 1990 r. zarejestrowano 298 związków międzygminnych. Niemal 24% z nich uległo likwidacji. Spośród związków, które figurują w rejestrze, ponad 22% miało w zadaniach ujęte kwestie związane z turystyką. W skali kraju wydatki związków międzygminnych na turystykę rosną znacząco. Jednym z działających związków jest utworzony w 1994 r. Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa. Głównym celem jego powołania była chęć powstrzymania degradacji i poprawy jakości wód zlewni Raby. W konsekwencji wywarło to wpływ bezpośredni na turystykę poprzez rozbudowę bazy paraturystycznej i spowodowało szereg implikacji po-

średnich. Reasumując, można wskazać na następujące efekty współpracy jednostek samorządu terytorialnego w dziedzinie turystyki:

- wspólne przedsięwzięcia infrastrukturalne, a w efekcie wspólne wspieranie rozwoju jednostek samorządu terytorialnego,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- szkolenia i edukacja oraz badania naukowe i rozwój technologiczny,
- budowanie pozytywnego wizerunku.

Należy dodać, że działalność związku świadczy także o tym, iż można przezwyciężyć podziały administracyjne i pracować razem w celu realizacji wspólnych interesów.

Literatura

Bokwa A., Maciejowski W., *Walory przyrodnicze i kulturowe ścieżek dydaktycznych w okolicach Zbiornika Dobczyckiego*, [w:] J. Starmach (red.), *Ekoturystyka szansą rozwoju gmin wokół Zbiornika Dobczyckiego*, Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Dobczyce 2006.

<http://bip.mswia.gov.pl/download.php?s=4&id=5>.

Informacja o wynikach kontroli gospodarki finansowej związków międzygminnych, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych Komisja Koordynacji Kontroli, Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach, 2007, http://rio.gov.pl/modules/Uploader/upload/raport_Katowice_2008/raport_zwiazki.pdf php?op=modload...file...

Kośtut B., *Możliwości współpracy jednostek samorządowych w Polsce. Dwumiasto Chojnice-Człuchów*, igsegp.amu.edu.pl/pliki/RR/BIUL7/RR_07_14.pdf (28.10.2010).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2001 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru związków międzygminnych oraz ogłaszania statutów związków (DzU 2001 nr 121, poz. 1307).

Starmach J., *Hydrobiologia dopływów*, [w:] J. Starmach, G. Mazurkiewicz-Boroń (red.), *Zbiornik Dobczycki. Ekologia-eutrofizacja-ochrona*, Zakład Biologii Wód im. Karola Starmacha PAN, Kraków 2000, s. 39-42.

Sprawozdania z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego z lat 2001-2007, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, Warszawa.

Sprawozdanie z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2009 roku, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, Warszawa 2010.

Sprawozdanie Zarządu „Górna Raba” Sp. z o. o. z działalności spółki za rok 2009 (materiały niepublikowane).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU 1990 nr 16, poz. 95).

www.gornaraba.pl.

www.gus.gov.pl.

www.krakow.pl.

www.liderpolskiejekologii.pl.

www.rio.gov.pl.

Wykaz związków międzygminnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, <http://www2.mswia.gov.pl/download.php?s=4&id=5> (28.10.2010).

Zawicki M., Mazur S., Bober J. (red.), *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym. Najlepsze praktyki*, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004.

INTER-MUNICIPAL COOPERATION AND THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE CONTEXT OF THE ACTIVITIES OF THE UNION OF THE UPPER RABA COMMUNITIES AND CRACOW

Summary: The purpose of the study is to analyse the activities and the role of inter-municipal cooperation in the development of tourism at the example of The Union of the Upper Raba Communities and Cracow. Since 1990, the total of 298 inter-municipal associations have been registered. Almost 24% of them have been dissolved. Among the ones still in the register, 22% feature issues related to tourism in their tasks. In the years 2001-2007, inter-municipal associations devoted 9,096,000 PLN on purposes related to tourism. Among the leading ones in this respect there were the inter-municipal associations located in the following voivodeships: West Pomeranian, Great Poland and Lower Silesian, although most associations are registered in Small Poland Voivodeship. These include The Union of the Upper Raba Communities and Cracow. Its main target was to stop the degradation and to improve the quality of waters in the Raba catchment area. As a consequence, this has had a direct impact on tourism by the development of para-touristic base, and caused a number of indirect implications. The activities of the association also testify to the fact that one can overcome administrative divisions and work together to achieve common goals.